

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Strategiassa on huomioitu erityyppiset toimijat, jotka luetaan muistiorganisaatioihin. Kunnalliset toimijat dokumentoivat asiakirjallisessa muodossa kuntalaisille suunnattuja palvelutehtäviä sekä päätöksentekoa ja luovat siten juuria mm. paikalliselle identiteetille.

Kun ymmärretään näiden tehtävien rooli myös kulttuuriperinnön luomisen kannalta voi se tuoda lisäsyvyyttä esimerkiksi arkistoitavien asiakirjojen tietosisältöön.

Kuntien keskusarkistossa säilytetään paperimuotoisia arkistoja. Uusimpien säännösten mukaan (tiedonhallintalaki, Kansallisarkisto) tieto tulee arkistoida pelkästään sähköisessä muodossa. Jo tämä tuo uudenlaisia kysymyksiä tiedon säilyttämiseen, arkistointiin ja käyttöön liittyen. Yhtenäisille toimintatavoille on suuri tarve päällekkäisten tehtävien tai hankintojen välttämiseksi.

Erilaisten kulttuuritoimijoiden roolia tulee selkiyttää ja huomioida se myös lainsäädännön tasolla. Esimerkiksi paikallisilla yhdistyksillä ja seuroilla on ollut vaikeuksia löytää arkistointipaikkaa arkistoitaville aineistoilleen, jolloin on vaarana, että tiedot katoavat.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Arkistojen roolia kulttuuriperinnön säilyttäjänä ja tiedon jakajana voisi nostaa enemmänkin esille muiden kulttuurilaitosten rinnalla. Arkistojen tehtävä on tiedon arvonmäärittelyn perusteella arkistoida keskeiset tiedot luotettavalla tavalla ja mahdollistaa niiden käytettävyys, hyödyntäminen ja saatavuus.

Kommenttinne lukuun 5.1

Tietoisuuden lisääminen eri tehtäväkentillä siitä, että tulevaisuuden kulttuuriperintöä luodaan tänään ja se tulisi huomioida mm. julkishallinnon tehtävissä. Millä tasolla dokumentoidaan asiat, jotka vaikuttavat kunnallisiin päätöksiin. Samalla kuvataan demokratian toteutumista ja vahvistetaan osallisuutta paikallisella tasolla.

Kommenttine lukuun 5.2

Tietojen arvonmäärityksen perusteella Kansallisarkisto päättää mitkä tiedot arkistoidaan. Niistä muodostuu kulttuuriperintö- sekä tutkimusaineisto. Kansalliset keskitetyt tietovarannot olisi kestävä ja taloudellisesti tehokas ratkaisu. Se myös tukisi tiedon käytettävyyttä ja jatkojalostamista.

Kommenttine lukuun 5.3

Kunnan keskusarkistot pyrkivät resurssiensa puitteissa tarjoamaan tietoa niin tutkijoille kuin päätöksenteon tueksi. Tähän keinoina ovat mm. arkistoaineistojen digitointi ja aineiston tarjoaminen verkkopalvelun kautta. Toteutusratkaisut vaativat osaamista digitoinnin vaatimuksista, lainsäädännöstä ja viestinnästä.

Kommenttine lukuun 5.4

Kansallinen keskitetty arkistointiratkaisu toisi tehokkuutta aineistojen hallintaan ja saatavuuteen. Se myös poistaisi kunnilta päällekkäisiä hankintoja ja työtä.

Tiedon hyödyntämisessä ja jatkojalostamisessa on huomioitava mm. tietosuoja- ja tekijänoikeuslainsäädännön vaatimukset. Tiedon erilaisten käyttötapojen mahdollistaminen tulisi huomioida myös ko. lainsäädännössä.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Suomella on verrattain nuori kulttuuriperintö, joten on aiheellista vahvistaa sen roolia ja merkitystä kansallisella tasolla sekä yksilöiden että koko yhteiskunnan näkökulmasta.

Taloudelliselta kannalta strategia on moniulotteinen; se vahvistaa olemassa olevia toimintoja esimerkiksi koulutuksen osalta, mutta voi myös poistaa päällekkäistä tekemistä esimerkiksi yhteisten tietovarantojen osalta.

Kulttuuriperintöaineiston näkyväksi saattaminen, yhteentoimivuus ja digitaalisuus luovat uudenlaisia käyttötapoja niin tutkimuksen kuin tiedon jatkojalostamisenkin tarpeisiin.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

-

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelman avulla tavoitteita olisi mahdollista konkretisoida ja tuoda ne lähemmäksi toimijoita. Suunnitelmassa tulisi huomioida yhteentoimivuus ja keskitetyt kansalliset ratkaisut esim. arkistoinnin suhteen. Taloudelliset vaikutukset näkyisivät yhteisten tietovarantojen käytössä ja päällekkäisyyksien purkamisessa. Eri toimijat voisivat myös erikoistua tiettyjen aineistojen keräämiseen ja säilyttämiseen.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

-

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Kunnan eri tehtävissä huomioidaan mahdollisuus vaikuttaa kulttuuriperinnön karttumiseen ja sen hyödyntämiseen myös tulevaisuudessa.

Arkistoaineiston digitointia jatketaan ja tarjotaan tutkimuksen, päätöksenteon ja jatkojalostamisen käyttöön. Viestitään mitä aineistoa on arkistoitu ja missä muodossa sitä on saatavilla.

Paperisten arkistoaineistojen ohella sähköinen muoto turvaa alkuperäisen aineiston kulumisen, on osa varautumista ja sillä on mahdollista vähentää myös fyysisten arkistotilojen tarvetta.

Lind Päivi

Jyväskylän kaupunki - Konsernihallinto, kansliapäällikkö Heli Leinonkoski